

författaren.

TIDSKRIFTEN

#4-5 | 2014

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES
FÖRFATTARE OCH
LITTERÄRA ÖVERSÄTTARE

GUNNAR ARDELIUS: »Rasket på andra sidan stängslet är alltid för många, för lata, banala, kvinnliga, unga och babbligt tramsiga.« **sid. 4**

NASRIN MADANI: »Att vara gästförfattare är att försöka fördubbla sig själv.« **sid. 23**

ARNE NORLIN: »Vet inte Dagens Nyheter att barnboksförfattarna är de mest lästa, de mest köpta och kanske också de mest uppskattade av alla svenska författare?« **sid. 28**

SÅ MINNS VI BIRGITTA | SID. 7
Kollegorna om Birgitta Stenberg

**VAD VILL PARTIERNAS
MED LITTERATUREN?** | SID. 6-9

Sök svaren i Författarens stora valkompass

c/o Författaren

LENA SUNDSTRÖM:
PÅ SPANING EFTER
ANDRAS PERSPEKTIV | SID. 10-19

Litterär översättning och Romanen i världen

Akademien Valand, 2015

Ansökan

senast 15 oktober

Engelskspråkig litteratur, 30 HP

Den här kursen vänder sig både till nyblivna och mer erfarna litterära översättare som vill utveckla sitt kunnande i samtal med kolleger och erfarna lärare. Kursen är öppen ifråga om genrer – du kan utveckla egna översättningsprojekt inom prosa, lyrik, dramatik, essäistik osv. Översättaren Niclas Hval är kursledare. Kursen ges på halvfart VT/HT 2015.

Arabiska med inriktning mot poesi, 15 HP

Sökande till den här kursen kan ha olika kompetenser: en stark förankring i skrivande på arabiska med intresse av och kompetens i översättning (av andras eller egna texter) till svenska – eller så är du en svensk författare och översättare med kunskaper i arabiska. Tillsammans utvecklar kursdeltagarna sitt kunnande i samtal med kolleger och erfarna lärare under ledning av översättaren och poeten Jasim Mohammed. Kursen ges på halvfart under VT 2015.

Tyska med inriktning mot poesi, 30 HP

Kursen vänder sig till begynnande och mer erfarna litterära översättare som vill utveckla sitt kunnande i samtal med kolleger och erfarna lärare. Kursen är öppen ifråga om genrer – men tyngdpunkten kommer att ligga på samtida lyrik. Översättaren Linda Östergaard är kursledare. Kursen ges på halvfart VT/HT 2015.

Romanen i världen, 15 HP

Kursen riktar sig till skrivande människor och närmar sig romangenren både med frågor om vad som konstituerar romanen av idag, hur dess tillblivelse och plats ser ut, samt hur du som författare idag placerar ditt eget romanskrivande. Kursen är schemalagd i koncentrerade träffar, med skriv- och inläsningstid emellan. Vid varje träff behandlas centrala avsnitt; romanen som konstnärlig strategi, hur man närmar sig en berättelse, romanen som allkonstverk, som uppror och röst. Kursledare är författarna Kajsa Sundin och Sara Stridsberg.

Mer information och anmälan till samtliga kurser:
akademivaland.gu.se

Utöver en författarutbildning och fristående kurser rymmer Litterär gestaltning på Akademien Valand vid Göteborgs universitet sedan ett år tillbaka även översättarutbildningar. Denna sammansättning ger möjligheter till ömsesidiga utbyten och skapar en levande litterär miljö.

GÖTEBORGS UNIVERSITET
AKADEMIN VALAND

ordföranden

Bevara oss från genikult 4

nyheter

»Birgitta Stenberg var verkligen en föregångare i ordets rätta bemärkelse.« (Håkan Bravinger om Birgitta Stenberg.) 5

VALKOMPASS: Vad vill partierna med litteraturen? 6

o/ Författaren

»Två ord. Värda att dö för. Yttrandefrihet och demokrati. Men vad innebär de? Och hur kommer det sig att vi tolkar innebörden av dessa ord så annorlunda över tid?« (Lena Sundström) 10

När drömmar beläggs med utreseförbud En intervju med den iranska författaren Naeimeh Doostdar av Katia Wagner 12

»Att återvända vore självmord« Judith Kiro's träffar den etiopiske journalisten Mezgebu Habetwold 15

»Jag orkade inte skriva längre« Erik de la Reguera möter poeten och barnboks-författaren »Julia« i Jönköping 17

fristadsförfattaren | krönika

internationell utblick

insändarreportaget | kashmir

opinion

»Vet inte Dagens Nyheter att barnboks-författarna är de mest lästa, de mest köpta och kanske också de mest uppskattade av alla svenska författare?« (Arne Norlin om medias bristande intresse för barnboks-författarna.) 28

namn

sektionerna

§ pengar & avtal

Att komma nära

»**VET DU HUR** man genom drömmar, vanliga nattliga, kan känna sig helt nära en person ibland?« Så skrev en ännu ung Birgitta Stenberg till Ingmar Bergman från en tillfällig exil på Sicilien på 1960-talet. Det är poetiskt drabbande så att det förslår. Historien förtäljer nu inte huruvida Bergman svarade – jag vill gärna tro att han gjorde det – men orden säger någonting om värdet av det imaginära, det om än bara nattligt föreställda. Att med det imaginäras hjälp se bortom den egna realitetens skrank.

De exilerfarenheter som uttrycks i det här temanumret är alla väsentligt olika den (trots allt) frivilliga exil Stenberg återkommande befann sig i. Ändå sätter de alla fingret på nödvändigheten av en perspektivisk förskjutning, liknande den Stenberg omvittnar i sitt brev, och påminner oss alla om att vi aktivt måste söka just nya perspektiv. Välkomna dem. Göra dem till en del av vår egen verklighet. Vår egen självförståelse.

För att komma nära.

Rösterna i det här numret av *Författaren* talar nämligen inte bara om sig själva. De talar i lika hög grad om oss. Vår delade verklighet. Och om det

samhälle vi ingår i – tillsammans. Eller som Lena Sundström skriver i sin inledning: »Texterna är en påminnelse om vad som händer när makthavare, och inte chefredaktörer och förläggare, bestämmer över vad som ska publiceras. När rädslan för att uttrycka en åsikt är en rädsla för att polisen kan banka på dörren morgonen därpå. Att rättigheten att tala fritt är en demokratifråga och en yttrandefrihetsfråga.»

Kort sagt är det bara vi som kan bestämma vilken sorts samhälle vi vill ha. Återigen: tillsammans. Och den 14 september får vi möjligheten att göra just det. Förslösa den inte.

UTANFÖR FÖNSTRET BLIR det nu glesare mellan sommarens alla segelbåtar. Den lilla skogsbacken doftar redan av höst. Och i fönstersmygen har getingarna lagt sig ner för att dö. Men runt om i landet sjuder det av aktivitet. Förberedelser.

Så varmt välkomna till ännu en höst med *Författaren*!

Henrik C. Enbohm
HENRIK C. ENBOHM

redaktör

341189

författaren.

Postadress:
Tidskriften Författaren
Box 3157
103 63 Stockholm
www.sff.info

Redaktör och ansvarig utgivare:
Henrik C. Enbohm
författaren@sff.info

Redaktionsråd:
Katarina Bjärvall (f)
Ulrika Kärborg (styr)
Johan Nordbeck (s)
Peter Samuelsson (ö)
Christina Wahldén (b)

Formgivning:
Henrik C. Enbohm

Prenumerationspris 2014:
6 nr (inrikes): 390 kr
Utrikes: 425 kr
Lösnummer: 80 kr

Annonsbokning:
Marianne Lingserius
0735-74 64 13
marianne@lingserius.eu

Annonspriser:
Helsida: 9 500 kr
Halvsida: 5 500 kr
Kvartssida: 3 500 kr
Uppslag: 16 800 kr

Radannons:
500 kr (gratis för SFFs medlemmar i mån av utrymme)

Omslag: Lena Sundström,
foto: Rosie Alm.

Foto (inlaga/byline):
Rosie Alm

Tryckning: V-TAB, Vimmerby

Nästa nummer: 26 november

Bevara oss från genikult

DET FINNS EN hel del föreställningar inom vårt skrå angående vad en författare bör känna och göra för att vara »riktig«. Det räcker med att läsa en valfri kultursida för att regelbundet matas med uttalanden från äldre kolleger, som undantagslöst är män, för att förstå vad som är idealet. Min personliga favorit är att riktiga författare alltid skriver tidigt på morgonen. Ett annat återkommande exempel är att en hög grad av självkritik är en indikator på litterär kvalitet. Torgny Lindgren har uttryckt det så här: »Självkritiken hos en god författare bör vara större än skrivlusten«. Och Lars Gustafsson sade nyligen med anledning av ett förlagsbyte: »Riktiga författare, jag menar skönlitterära med verkliga ambitioner, skriver för sina förläggare«. Jan Guillou påstår i senaste numret av tidningen *Skriva*: »Det finns alldeles för

» Sanningen är ju att de författare som höjer sin egen praktik till skyarna och samtidigt kritiserar dem som inte har den goda smaken att göra som de själva, egentligen inte har en aning vad de pratar om.

många författare i världen.« Listan kan göras lång. Riktiga författare, goda författare – det är underförstått att de som

uttalar dessa ord menar sig själva. Rasket på andra sidan stängslet är alltid för många, för lata, banala, kvinnliga, unga och babbligt tramsiga.

••• Sanningen är ju att de författare som höjer sin egen praktik till skyarna och samtidigt kritiserar dem som inte har den goda smaken att göra som de själva, egentligen inte har en aning vad de pratar om. Att de lyckats skriva några dussin riktigt hyfsade romaner är inte för att de odlar dessa vanföreställningar om litterärt skapande – utan trots dem.

Oavsett om man nu väljer att skapa en genikult kring sig själv eller att puckla på sig själv ordentligt, eller kanske vanligast förekommande, en härlig mix av dem båda, så är det ändå bara olika symptom på samma låga självkänsla som oundvikligen leder till en hög självcentrering.

••• **SÅ HÄR SER** mina egna problem ut när det kommer till självkritik: Jag en författare som lider av dålig självkänsla. Jag är stundtals mycket hård och fördömande mot mig själv. Jag letar efter svagheter och misstag i skrivandet och förbannar det faktum att jag inte förmår bättre. Ofta fylls jag av en sådan överväldigande skam att jag raderar dokument jag arbetat med i månader. Ändå börjar jag om. Jag fortsätter att skriva.

Så detta vill jag säga till mina äldre kolleger: Jag behöver inte mer självföraktande tips, jag behöver stöd och kärlek.

Det är nog därför jag trivs så bra med att skriva ungdomsromaner. Det är en fri-

stad från alla stora författaregon. Man är så långt ifrån parnassen att man struntar i den. Det är ett litterärt system som i större utsträckning bejakar läslusten och kärleken till litteraturen. Den självkritiska piskan ter sig i dessa rum bara komisk, ska vi slå oss själva på ryggen med den där? Det är även en stor skillnad på mina läsarbrev när det gäller ungdoms- och vuxenromanerna. När det gäller de förra handlar det oftast om kärlek, tummade exemplar och igenkänning. Läsarbrevet jag tog emot i anslutning till min senaste bok *Friheten förde oss hit* började skrämmande ofta ungefär så här: »Jag har fastnat för några detaljer som inte stämmer överens med verkligheten.« De breven kom alltid från just äldre män.

••• **SÅ TORGNY, LARS** och Jan. Låt mig ödmjukt tipsa: läs varsin ungdomsroman och tillåt hjärtat att smälta för en stund. Jag lovar att inte skvallra för någon. Ni blir snart riktiga igen.

GUNNAR ARDELIUS
förbundsordförande

»Vet inte vad han får att äta eller om de misshandlar honom, men tänker ofta på det nu.« *Maria Küchen efter att ha suttit inlåst i Dawit Isaaks cell, s. 7.*

MINNESTANKAR | Den 23 augusti avled författaren Birgitta Stenberg efter en tids sjukdom. Vi frågade några av hennes kolleger vad hon egentligen betydde, både för dem själva och för svensk litteratur.

»Hur vill du själv minnas Birgitta Stenberg?«

Åsa Moberg, nära vän till Birgitta Stenberg och bokaktuell med *Ett extremt dyrt och livsfarligt sätt att värma vatten* (Natur & Kultur).

– Som den fantastiska författare och väninna hon var. När jag blev änka 1988 ringde hon och hennes man Håkan Lagergren till mig varje dag – i flera år. Vi bodde båda på öar långt från centrum. Hennes faxar, ofta med fina teckningar, förgyllde tillvaron. När jag ibland haft det riktigt svårt har hon alltid kommit till min hjälp. Stor tröst gav hennes ord: »För en författare är alla erfarenheter bra.«

Vad skulle du säga att hon har betytt – och vad det var som gjorde henne så unik?

– Hon blev så unik för att hon samlade erfarenheter från många vitt skilda fält, i världen och i Sverige, geografiskt och socialt. Hennes kännedom om svenska fiskares och lantbrukares liv kommer i skymundan för mer exotiska miljöer, men de betyder mycket i hennes verk.

Håkan Bravinger var Birgitta Stenbergs förläggare på Norstedts och aktuell med romanen *Innan vi faller* (W&W).

– Inte minst som en fascinerande samtalspartner. Ett samtal med Birgitta Stenberg kunde börja om en tempusform och sluta i en fest i Nice på femtitalet, via en Aston Martin V8 och flera älskarinnor och olika kärlekskonstellationer, via New York och CIA och hur man bäst tillagar en makrill på hennes älskade Åstol.

Vad skulle du säga att hon har betytt – och vad det var som gjorde henne så unik?

– Det är en av våra allra mest älskade författare. Birgitta Stenberg var verkligen en föregångare i ordets rätta bemärkelse: stolt över att vara författare, stolt över att vara kvinna, stolt över att utmana invanda kärleks- och sexualitetsmönster.

Therese Bohman är författare och under hösten aktuell med romanen *Den andra kvinnan* (Norstedts).

»Så smart, begåvad, snygg och livshungrig ...«

– Som någon som aldrig brydde sig om vad någon skulle tycka om henne eller hennes livsval.

Vad skulle du säga att hon har betytt – och vad det var som gjorde henne så unik?

– För mig som ung betydde hon oerhört mycket genom att vara den tuffaste kvinna jag någonsin stött på. Hennes *Kärlek i Europa* (Norstedts, 1981) var helt omtumlande: en ung kvinna som levde precis som alla de unga män jag läst tusen böcker om och av. Så smart, begåvad, snygg och livshungrig – det var en helt oemotståndlig kombination av egenskaper som gjorde ett oerhört starkt intryck på mig.

Facklitteratur i kortformat

KORTA FAKTA | Lagom till Bok & Bibliotek i Göteborg lanserar novellförlaget Novellix en helt ny genre – facknovellen. En logisk vidgning av novellbegreppet och ett tecken på ett ökat intresse för facklitteraturen. Det menar Lena Hammargren, förlagschef på Novellix.

– Att satsa på facklitterära texter i kortformat känns helt rätt just nu. Det finns verkligen ett intresse för fackprosa, och det är som gjort för att läsa i Novellix-paketering. Egentligen är ju novellen en skönlitterär form, men med facknovellerna vidgar vi novellbegreppet lite.

Först ut är författarna Björn Hedensjö, Pontus Wasling, Nina Åkestam och Nicklas Lundblad.

HCE

Fristadsdom överklagas

FRISTÄDER | Förvaltningsrätten i Falun beslutade i juli att Gävle kommun inte har rätt att ansluta sig till det internationella fristadsnätverket Icorn. Beslutet har nu överklagats till kammarrätten i Sundsvall, som meddelar att ny dom tidigast kan föreligga under hösten. Om kammarrätten väljer att gå på förvaltningsrättens linje kan beslutet få långtgående konsekvenser för fristadssystemets nuvarande utformning.

HCE

Internationell scen till Umeå

LITTERATURSCEN | Nästa år händer det. Efter att ha gjort sig ett namn på den internationella litteraturkartan med den årliga litteraturfestivalen Littfest och de många litterära satsningarna under kulturhuvudstadsåret 2014 får nu Umeå även en internationell författarscen. Det nya projektet, som kommer att pågå under 2015 och 2016, ska följa den modell som först togs fram av Ingmar Fasth vid Kulturhuset i Stockholm och som därefter även etablerats i Malmö och Göteborg.

HCE

HALLÅ DÄR, Ann Björkgren, ekonom på Författarförbundets kansli, som går i pension efter lite drygt tjugotvå år i förbundets tjänst.

FOTO: ROSIE ALIM

Ann Björkgren tackar för sig – efter tjugotvå år.

Du har arbetat med sex olika förbundsordföranden, fyra förbundsdirektörer och ett antal olika styrelsekonstellationer.

Vad minns du mest?

– Bland de som slutat är jag extra glad över att få ha arbetat med Hans Bohman, Sara Pers Krause och Jane Hallberg Lindstedt. Jag har också haft kontakt med många underbara, härliga medlemmar som har förgyllt mitt arbete på ekonomiavdelningen. Minnen finns så många att de inte får plats här.

Vad är det första du ska göra som nybliven pensionär?

– Nu ska jag ut på långresa!

HCE

VAL 2014 | Med endast dagar kvar till valet lyser de kulturpolitiska frågorna ännu med sin frånvaro i partiernas valprogram. Tidskriften Författaren ställde frågorna som inte ryms i den politiska valretoriken.

Vad vill partierna

fö.	V	S	M	F!
<p>1. Vilken är den enskilt viktigaste litteraturpolitiska frågan för ert parti?</p>	<p>Det finns många, inte minst på distributionssidan med megajätten Amazon som riskerar att lägga hela bokmarknaden under sig. Många frågor hänger samman, men om inte författarna har drägliga ekonomiska villkor, om mångfalden hotas när små förlag dukar under pga bestsellerismen, då finns det anledning till oro!</p>	<p>Det finns flera frågor vi tycker är viktiga: läsfrämjande frågor, e-boksfrågan, biblioteksersättningen samt behovet av en nationell biblioteksstrategi.</p>	<p>På lång sikt: att författare och kulturarbetare ska få väsentligt bättre arbetsvillkor. På kort sikt vill vi investera 100 miljoner i utgivning och distribution av 1,5 miljoner böcker, riktade till barn och unga, i syfte att främja läsförmågan och stärka litteraturens ställning. Förlaget En bok för alla är en utmärkt aktör för detta uppdrag.</p>	<p>Att litteraturen blir en självklar del i en ny syn på välfärd. Frihet från våld och diskriminering, allas rätt till välfärd och kultur är grunden för ett demokratiskt samhälle.</p>
<p>2. Bör Sveriges författarfond behålla sin roll som fördelare av biblioteksersättning, stipendier och anslag riktade till författare och översättare?</p>	<p>Ja. Författarfonden har byggt upp både stabilitet och ett vettigt system som kommit bokskaparna till godo</p>	<p>Ja, vi ser ingen anledning att ändra på ett välfungerande system.</p>	<p>Ja. Vår uppfattning är att författarfonden sköter denna uppgift på ett utmärkt sätt.</p>	<p>Vi har inget beslut i frågan, utan återkommer med politikutveckling efter riksdagsinträdet.</p>
<p>3. Bör biblioteksersättningen fortsätta vara en förhandlad ersättning?</p>	<p>Ja. Biblioteksersättningens förhandlingsordning ska värnas och respekteras.</p>	<p>Ja, självklart är det en förhandlad ersättning.</p>	<p>Ja. Biblioteksersättningen är kopplad till antalet utlån och är en ersättning för litterärt arbete. Även fortsättningsvis bör ersättningen vara föremål för förhandling.</p>	<p>Vi har inget beslut i frågan, utan återkommer med politikutveckling efter riksdagsinträdet.</p>
<p>4. Vill ert parti se en höjning av biblioteksersättningsanslaget?</p>	<p>Ja, den behöver höjas rejält.</p>	<p>Vi anser att en höjning på sikt vore rimligt, det är en fråga som kan övervägas under nästa mandatperiod.</p>	<p>Ja. Vi vill att den ska uppgå till två kronor per hemlån och vi har därför i vår budgetmotion anslagit pengar för att det ska möjliggöras.</p>	<p>Vi har inget beslut i frågan, utan återkommer med politikutveckling efter riksdagsinträdet.</p>

med litteraturen?

En av de viktigaste litteraturpolitiska frågorna vi driver från nationellt håll är kännedom om och tillgången till svenska litteraturklassiker genom vår satsning på en nationell kulturkanon. Därtill är anslag för läsfrämjande insatser och stöd till skolklassiker, biblioteksköp och lättläst litteratur viktigt.

Barns och ungas läsning. Läskunnigheten bland unga har minskat under flera decennier, särskilt bland pojkar. En fjärdedel av 15-åriga pojkar har så dålig läsförståelse att de har svårt att tillgodogöra sig mer kvalificerade texter. Vi ser mycket allvarligt på denna utveckling och förra året antog alliansregeringen därför nya nationella mål för läsande och litteratur.

Att öka läslusten och läsförmågan. Folkpartiet vill att läsandet ska vara högt prioriterat i skolans alla stadier. Utbildade bibliotekarier ska ansvara för skolbiblioteken. Alla ska i skolan få läsa svenska och internationella skönlitterära klassiker och samtida betydande verk.

Att öka barns och ungdomars läsning. Genom satsningar på fortbildning för lärare, på läsning i skolan samt att Statens kulturråd får i uppdrag att samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Ett handlingsprogram för det läsfrämjande arbetet utanför skolan bör tas fram.

Att prioritera läsning i skolan. Kristdemokraterna vill utöka antalet lärarledda undervisningstimmar i svenska med fokus på läsning. Vi vill också inrätta en klassikerlista med böcker, film, pjäser och musik som alla svenska elever ska ha tagit del av när de lämnar skolan.

Vi har inte föreslagit några förändringar inför kommande mandatperiod, men vi är inte främmande för att lyssna till olika argument i frågan.

Ja, vi vill fortsatt att Sveriges författarfond ska behålla sin roll i statens stöd till de litterära upphovsmännen.

Vi har inte fört fram något annat förslag.

I dagsläget ser vi inget behov av förändring.

Ja, vår grundinställning är att systemet är bra.

Saknar tyvärr uppfattning om detta i dagsläget, och får återkomma till det när vi har mer information i frågan.

Ja, men vi anser att överläggningarna om ersättningens storlek bör ske med längre tidsintervall än idag, med regelbundna dialoger och informationsutbyten däremellan.

Ja.

Ja.

Ja.

Nej, vi har ingen sådan prioritering i dagsläget.

Regeringen har höjt ersättningen de senaste åren och vi är beredda att fortsätta att stärka de litterära upphovsmännens villkor. Alla satsningar måste dock finansieras på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt.

Det är svårt att gå in exakt på ersättningens storlek, men vi ser gärna att den höjs mer.

Storleken på ersättningen är en budgetfråga och en fråga för parterna själva att avgöra. Vi anser att författare ska få ersättning för sitt arbete och följer därför frågan nära.

Vi är glada över att bibliotekersättningen ökat med nästan 20 miljoner mellan 2007 och 2014. Och vi har en positiv inställning till att fortsätta öka anslagen.

FOTO: FREEDAWIT

Författare satt för Dawit i Malmö

FÄNGSLADE FÖRFATTARE | Ett drygt tjugotal författare deltog i manifestationen Sitt för Dawit under Malmöfestivalen den 15–22 augusti. Under den veckolånga manifestationen, som ingår i mediakampanjen Free Dawit, erbjöds deltagarna uppleva hur det känns att under femton minuter sitta inlåsta i en cell, snarlik den som Dawit Isaak själv sannolikt sitter fängslad i. Författaren Maria Küchen (bilden) var en av dem som tillbringade en kvart i cellmörkret i solidaritet med sin fängslade kollega.

På vilket sätt var det viktigt för dig som kollega att delta i manifestationen?

– Jag fick en fysisk antydning om vad det innebär att sitta instängd: jag i en kvart, sen kunde jag gå ut och köpa möbler, Isaak i många år utan löften om frihet, i hetta och kyla, vet inte vad han får att äta eller om de misshandlar honom men tänker ofta på det nu. Det gjorde jag inte innan.

Den 23 september är det 13 år sedan Dawit Isaak fängslades i Eritrea, anklagad för »brott mot rikets säkerhet«. Han är sedan 2010 hedersmedlem i Författarförbundet.

HCE

Vill du också sitta för Dawit? På Bok & Bibliotek har du chansen! Kontakta projektledare Brit Stakston på info@freedawit.com eller sök upp cellen i E-hallen.

Världen kommer till Stockholm

STOCKHOLM LITERATURE | Den 24 oktober är det dags igen. Under två fulla programdagar möts svenska och internationella författare för att samtala med kollegor inom konst, teater och film på Moderna Museet i Stockholm.

En av de svenska författare som bjudits in är Carina Burman.

Din samtalspartner blir den mexikanske författaren Álvaro Enrigues. Vet du redan nu vad ni ska prata om?

– Tanken är att vi ska diskutera hur det är att författa historiska romaner utifrån vår respektive erfarenhet av området. Viktiga punkter kan förstås vara källmaterial, äldre tiders psykologi kontra vår egen och hur man gör med språket.

I samband med festivalen utkommer även Álvaro Enrigues lekfullt historiska roman *Tiebreak* (övers. Annakarin Thorburn), där en fiktiv tennis-match mellan Caravaggio och den spanske poeten Francisco de Quevedo spelar en avgörande roll. Men om just tennis hoppas Burman däremot slippa prata.

– Där är jag föga initierad. I sådana fall måste jag kontra med zumba.

Övriga tillresta författare är Ying Chen (Kanada), Carol Ann Duffy (Storbritannien), Aminatta Forna (Storbritannien), Josefine Klougart (Danmark), Nthikeng Mohlele (Sydafrika), Sofi Oksanen (Finland) Michail Sjisjkin (Ryssland/Schweiz), Juan Gabriel Vásquez (Colombia), Enrique Vila-Matas (Spanien), Goran Vojnovic (Slovenien), Edmund White (USA) samt Samar Yazbek (Syrien/Frankrike), vars svenska översättare Marie Anell dessutom mottar priset för Årets översättning under festivalen.

HCE

författaren | valkompass 2014

fö.	V	F!	F!	F!
<p>5. I exempelvis Norge är upphovsmannaorganisationernas förhandlingsrätt inskriven i lagen. Kan lagstadgad förhandlingsrätt, enligt ert parti, bli aktuellt även i Sverige?</p>	<p>Det är väl värt att undersöka! Dessutom är det mycket rimligt att det finns en förhandlingsrätt.</p>	<p>Vår uppfattning är att nuvarande system fungerat bra. Om upphovsmannaorganisationerna enigt skulle förorda lagstadgad förhandlingsrätt kommer vi att lyssna på argumenten och föra en dialog med upphovsmannaorganisationerna i frågan.</p>	<p>Om upphovsmannaorganisationernas önskan om förhandlingar, rörande exempelvis bibliotekersättningen, inte respekteras, utesluter inte Miljöpartiet möjligheten att införa en lagstadgad förhandlingsrätt.</p>	<p>Vi har inget beslut i frågan, utan återkommer med politikutveckling efter riksdagsinträdet.</p>
<p>6. Bör det ställas krav på att skåliga minimiarvoden betalas till författare och översättare i samband med verksamhet som finansieras med stöd ur offentliga medel?</p>	<p>Ja, det finns redan rekommendationer och även offentliga uppläsningar och liknande utgör en viktig del av författarkårens inkomster.</p>	<p>Det bör självklart vara en norm att verksamheter som finansieras med offentliga medel betalar skåliga minimiarvoden.</p>	<p>Det är rimligt att ställa sådana krav när det gäller stöd som utdelas just med syftet att finansiera offentliga framträdanden. Men det finns olika typer av stöd och kraven bör formuleras utifrån de olika stödets förutsättningar och utformning.</p>	<p>Ja.</p>
<p>7. Är det enligt ert parti aktuellt med en översyn av socialförsäkringssystemen utifrån författares och översättares arbetsvillkor och -förhållanden?</p>	<p>Ja, vi anser att det är viktigt att professionellt verksam kulturskapare både får en rimlig lön och har samma sociala förmåner som andra yrkesarbetande människor i samhället.</p>	<p>Trygghetsförsäkringarna måste fungera även för kulturskapares arbetsvillkor och -förhållanden. Vi arbetar aktivt med denna fråga inom den pågående socialförsäkringsutredningen.</p>	<p>Ja. Kulturarbetare bör i större mån få tillträde till offentliga trygghetssystem. Miljöpartiet har i vår budgetmotion anslagit pengar för att finansiera detta.</p>	<p>Ja, vi vill ha långsiktiga lösningar inom trygghetssystemen för kulturutövare. Vi vill också undersöka förutsättningarna för att skattebefria inkomster upp till 100 000 kronor inom det professionella kulturlivet.</p>
<p>8. Anser ert parti att en nationell biblioteksstrategi bör tas fram för att underlätta bibliotekens arbete och anpassning till den nya bibliotekslag som trädde i kraft den 1 januari i år?</p>	<p>Ja. Vänsterpartiet vill att en nationell biblioteksplan tas fram för alla offentligt ägda eller stödda bibliotek, således även högskole- och folkhögskolebibliotek.</p>	<p>I enlighet med Unescos rekommendationer vill vi verka för att Kungl. Biblioteket i samarbete med Statens kulturråd ges i uppdrag att utarbeta en nationell såväl biblioteksstrategi som biblioteksplan.</p>	<p>Miljöpartiet vill anslå medel för att Kungl. bibliotekets möjligheter till nationell samordning och utvärdering ska öka. Inom ramen för detta finns möjlighet att formulera en ny övergripande strategi.</p>	<p>Vi måste lyfta biblioteken och deras betydelse. Det är därför bra med en nationell strategi som tar ett brett och samlat grepp på bibliotekens roll och uppgifter med mål som styr verksamheten.</p>
<p>9. Vill ert parti arbeta för en utvidgning av fristadssystemet?</p>	<p>Ja.</p>	<p>Ja. Vi ställer oss bakom fristadssystemets framtid i Sverige – även om det skulle behövas justeringar i lagen.</p>	<p>Ja, det vill vi. Vi har i vår budgetmotion finansiering för detta.</p>	<p>Fristadssystemet är viktigt och borde absolut utvidgas.</p>

Nej, det är tveksamt. I dagsläget har vi inte föreslagit några förändringar utöver dagens system.

Vi har inget sådant förslag i dagsläget.

Vi har inte föreslagit någon lagändring, men Folkpartiet menar att regeringen fortsatt ska föra ingående samtal med författarnas företrädare.

Vi har i dagsläget inte tagit ställning i den frågan.

Vi har inte sett det behovet, upphovsmännens organisationer förhandlar exempelvis redan om biblioteksersättning.

Ja. Författare bör liksom konstnärer ha bra villkor vad gäller ersättningar och försäkringar. Avtalsenliga ersättningar ska eftersträvas, särskilt vid offentligt finansierad verksamhet. Samtidigt är det upp till parterna att i första hand nå fram till detta.

Inom kulturområdet är inga statliga ersättningsordningar reglerade i lag. Man bör därför inte i detalj lagreglera ersättningens utformning utan i stället ange de övergripande principerna.

Ja, det tycker vi. Kulturrådet bör utarbeta riktlinjer på liknande sätt som för bildkonstnärernas ersättning för utställningar.

Vi ser inte att politikerna kan styra vilka arvoden arrangörer av festivaler och andra arrangemang ska betala ut. Däremot kan och bör vi politiskt ställa krav på att rimlig ersättning bör betalas ut när det offentliga är arrangör.

Att från centralt håll villkora offentliga kulturmedel känns inte rimligt. Däremot kan man ju från lokalpolitiskt håll jobba med frågan på olika sätt och ha en medvetenhet kring problematiken.

Ja, det är vi inte främmande för. Socialförsäkringssystemen måste fungera som trygghet också för konstnärer och kulturarbetare.

Denna fråga tillsammans med många andra utreds i den pågående socialförsäkringsutredningen som blir klar i januari 2015.

Ja. Folkpartiet anser att man bör hitta ett system där även oregelbunden inkomst räknas in när det gäller till exempel föräldrapenning och sjukpenning.

Kulturarbetares villkor är mer utsatta än många andra grupper på arbetsmarknaden. Vi vill se att en översyn görs gällande kulturarbetares villkor.

Vi har noterat problemet, men vill avvakta socialförsäkringsutredningens slutbetänkande i januari innan vi går vidare med eventuella förslag.

Vi är öppna för att se över frågan under kommande mandatperiod.

I förslaget till ny bibliotekslag framgår att Kungl. biblioteket kan bedöma om det finns behov av nationella plandokument och i sådana fall utarbeta sådana.

Vi är öppna för att framöver gå vidare och formulera en nationell strategi. Samtidigt har kommunerna ansvaret och måste kunna fatta lokalt anpassade beslut.

Centerpartiet verkar för en nationell biblioteksstrategi.

Ja, Kristdemokraterna har sedan många år föreslagit en nationell biblioteksstrategi.

Nej, det är vi inte beredda att göra.

Regeringen har varit tydlig och aktiv i att få fler kommuner att bli fristäder.

Ja. Vi vill utöka antalet fristäder i hela landet. Andra konstarter ska också inkluderas i fristadssystemet.

Centerpartiet arbetar aktivt för att fler svenska städer ska bli fristäder.

Vi uppmanar kommuner som arbetat med frågan och är lyhörda för hur man kan gå vidare med systemet.

HALLÅ DÄR, Anna Forslund, som går vidare till nya uppdrag efter åtta år på Författarförbundet.

FOTO: ROSIE ALM

Anna Forslund går vidare till nya uppdrag.

Du går till Saltkråkan AB, som förvaltar rättigheterna till Astrid Lindgrens verk. Vad kommer du att göra där?

– Jag är anställd som administratör,

det kommer troligen bli en del avtalshantering och sedan får man se, jag tror det kan bli en hel del spännande uppgifter.

Innebär det att du fortsatt kommer att ha viss medlemskontakt?

– Jag är övertygad om att jag kommer att ha kontakt med SFF-medlemmar även framöver!

Något särskilt minne du vill dela med dig av från dina åtta år på förbundet?

– Det största enskilda minnet är nog WALTIC-kongressen 2008. Vi var ett gäng, både tjänstemän och medlemmar, som jobbade heltid med kongressen under en längre tid. Det var en enorm kraftansträngning. Stressigt, men roligt!

HCE

»Att politiker genom historien /.../ försökt använda sig av litteraturen är inte förvånande med tanke på dess förmåga att effektivt kommunicera ett budskap eller gestalta en idé.«

– Författarna **Torbjörn Forslid** och **Anders Ohlsson** i boken *Statsministerns sommarläsning* (Roos & Tegnér).

uppdrag:
gästredaktör

Namn: Lena Sundström
Ålder: 42 år
Bor: Stockholm
Aktuell med: Boken *Spår*.
Nyss utkommen i pocket.

Lena Sundström:

**"Vi behöver förnyade
perspektiv"**

TVÅ ORD. VÄRDA att dö för. Yttrandefrihet och demokrati. Men vad innebär de? Och hur kommer det sig att vi tolkar innebörden av dessa ord så annorlunda över tid?

Är man odemokratisk om man vänder ryggen åt ett politiskt parti? Om man inte släpper in nazister i skolor eller förvägrar någon rätten att annonsera i tunnelbanan om man inte gillar budskapet. Är det en demokratisk rättighet att också en rasist ska få ett eget Sommar-program, eller att han eller hon ska kunna företräda ett fackförbund? Är rätten att säga vad man vill, var man vill, detsamma som rätten att få bli publicerad var man vill, med vad man vill?

Allt detta har diskuterats under detta valår. Det som var en självklarhet för tio år sedan är inte längre en självklarhet idag.

Som gästredaktör i det här numret av *Författaren* ville jag söka andras perspektiv, i hopp om att få perspektiv på den svenska debatten. Vad innebär »Men det får man väl inte säga i det här landet« för en författare från Iran, Honduras och Etiopien? Och hur ser de svenska fristadsförfattarna på det svenska yttrandefrihetsklimatet?

Tre skribenter har fått samtala med tre fristadsförfattare från tre olika länder. Texterna är en påminnelse om vad som händer när makthavare, och inte chefredaktörer och förläggare, bestämmer över vad som ska publiceras. När rädslan för att uttrycka en åsikt är en rädsla för att polisen kan banka på dörren morgonen därpå. Att rättigheten att tala fritt är en demokratifråga och en yttrandefrihetsfråga. Medan skyldigheten att lyssna och ropa sitt bifall är en helt annan fråga. Men mest av allt är det en påminnelse om människors mod. En påminnelse om att det alltid har funnits människor som har riskerat sina liv för att försvara yttrandefriheten i praktiken, och inte bara i teorin. Att dessa människor alltid kommer att finnas.

Jag hoppas att samtalen med dessa fristadsförfattare väcker nya frågor som kan leda till fler samtal i framtiden med alla dessa människor i vårt land som bär på erfarenheter från sina hemländer när det gäller den dagliga kampen för dessa rättigheter.

